

Um blaðlýs og drekkamuns-realismu

Burtur eftir Bergtóru Hanusardóttir
Skaldsøga, 418 bls.
Mentunargrunnur studentafelagsins 2006

UMMÆLI:

Carl Jóhan Jensen

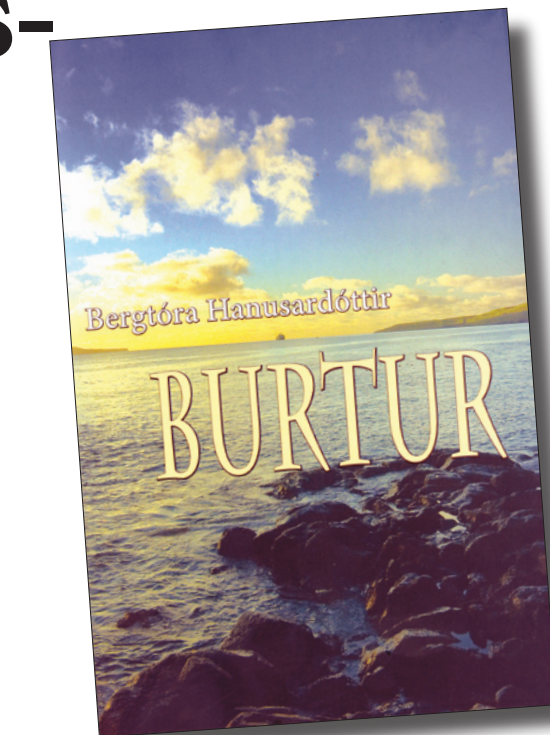
Ein pastisja

Ketilin stóð útiá, men kók-aði tibetur ikki turrur, hóast skerpi kjötið mátti goymast úti á svalanum, dansk nös so viðkvom, men prátið gekk lívliga, hóast frikadellurnar vóru næstar á Garði, men omaneftir gøtuni bar til at keypa morgunbreyð, stórbýurin so stórir, men drongurin, ið onkuntið mynti hana inneftir viðarlundini í regni undir einum furutræ í Havn, var knappiliga so svartsjúkurliga nú, so illoygdur í einum bakgarði í eini íbúð, sum tey hava vaskað saman og málað, so hon andar av hugna, hóast tað ikki er innkomandi út í garðin og vesið fyri súrum deymi og eiturkoppum, men tibetur dekkini á súkkuni vóru heil, hóast hon var gomul, kortini vóru ófriðarmaðkar í búkinum, tá ið Tjaldrið legði frá landi á triðja klassa við keiina, har øll standa og vinka, mamman og pápin, men tibetur fæst drekkamunnur eisini inneftir gøtuni niðri í tí stórfremmanda stórbýnum, hóast drongurin melur fullur, men átti at lisið sína verkfrøði fyri Føroyar og framtíðina og ikki fríggjað seg svartsjúkan við øðrum, nei, heldur kroyst seg í staðin í songini ella í gongini ella úti í Neystinum í Norðhavnini, tað heldur hon so vist, meðan orglið spælir hart uttan at skumpað í kirkjuni vesturi í Vágum, men tey sita so einsamøll tveyeini og hon kreyp inn í føvningin á honum og smyr bæði breyð og ger honum drekkamunn, dreinginum, sum er hundasjúkur um morgunin, sum hann hevur keypt øl eftir Krystallgade, men sálin fer kortini á flog við henni sum ein smáfuglur í sólarrenningini og leggur seg sum eitt ljósareytt fon oman á øllum, men tibetur fékk hon p-bollar og hann tók sum sagt um onnur bróst, men kindi ikki seg, tað veit hon, og

best sum er fær vinkonan barn, so hon noyðist at giftast, men tibetur kókaði ketilin, hóast tað bæði er drúgt og leingi at lesa til lækna, ræðuliga leingi og drongurin svartsjúkari enn nakrantíð, fullur og knúskar og skræðir seg, tey føroysku klæðini hjá sær fyri ongum, meðan Donovan syngur donna donna okkurt, men tibetur var mjølk út í temunnin, hóast sjóverkin við Tjaldrinum og stoktar lippur og slagsmál við Neystið og vónbrotið, sum bilgdist í sær, tað veit hon, til drongurin sprengir seg av einum motori í einum kjallara, heilt ólógliga, men tibetur so frægt gekst á DTH, hóast bruna í langabotni, at ráð eru fyri honum: maskinskúla heima, konu (aðrari enn sær, tað veit hon), so skittur í ill-sinnið, tá ið hann svakur av brennivíni gongur á seg inn eftir á Kannibalin ella á Garð ella onkustaðni út á Amager, men tibetur var breyðflisin til at taka, tibetur hjá sær, heldur hon, og ikki minst drekkamunnurin og rullupylsan, og so koma jólni og jóladunnan, sum tibetur ikki brendist í ovnum í stórbýnum við stearinljósi í vindeyganum, óvissum tárur, heimlongsli og reyðkáli, men tað er langligt at lesa, tað veit Guð, serliga til lækna, langligt at dragast við danskarar, teir fittu við vælmeintum fordómum eins væl og klapptoskarnar við hinum fordómunum, teir sum altíð grenja um Føroyar og føroyingar, um matin, sum tey pakka eftir Áarvegnum heima, eftir allari keiini og sendu niður við Tjaldrinum, hvat hevur turriskurin gjørt dønnum, hví ilskast teir um knettini, skinsakjotið og alt hitt, ja, hví vilja teir upp í EEC eftir øllum Ráðhúsplássinum, hví unna teir okkum so illa hatta sindrið av skattapengunum hjá sær, hví skilja teir ikki føroyskt, hví geva teir ikki okkum sjálvstýri, hví, ja hví, hví, men tibetur er hugnin og bindiklubbin, sum gongur so lívliga, meðan hon biðar eftir framtíðini, ja tókk fá Guð, tókk fyri drekkamunnin, takk og tókk.

Einki frábregðils

Henda eftirgerðin (ella

pastisjan) átti at tikið væl saman um megininntakið í nýggjastu bókini eftir Bergtóru Hanusardóttir, skaldsøguni: **Burtur**.

Evnisfangið, sum høvundurin ger burtur úr, er lestrartíðin í Keypmannahavn í trýssunum, og bókin hevur longu fingið gott skoðsmál frá ið minsta lagi einum ummælara. Í eini grein í Sosialinum her fyri rósti viðkomandi ummælari Bergtóru Hanusardóttir og helt, at hon við hesum verkinum av álvara sýndi, at hon bæði hevði hegni og handahógv til skaldsøguskriving, ja, breyt upp úr nýggjum og legði alin aftur at teirri spönn, hon higartil hevði rokkið bæði í máli og frásagnartøkni.

Og tað er ikki bara lygn. Bergtóra Hanusardóttir hevur av sonnum lagt alin afturat spönnini, tá ið um síðutalið ræður. Bókin er til longdar sum allar hinar bókurnar til samans, ið hon, tíverri, hevur lagt eftir seg higartil.

Í aðrar mátar er **Burtur** tó einki frábregðils.

Tvørturímóti.

Hon liggur mitt í tí slagnum av bókmentum, tí serføroyska frábrigðinum av royndskygni, **drekkamuns-realismuni**. Hetta er eitt bókmentaslag, ið skjótt sagt, bregdar smástúran um verðina og suss saman til eitt eiti av nýttíðarlígrar lívskenslu, har eingin sýt (hvørki tilverulig ella politisk) er so tung, at hon ikki kann linnast við drekkamunni, práti og innihugna.

Tað er valla ov mikilið sagt, at **drekkamunsrealisman** umboðar tær bókmentir, ið føroyskir lesarar hava tikið best undir við tey seinastu

tjúgu, fimmtjúguárin (kóki-bøkur óiroknaðar (verðsligar sum andligar) og siðsøga). Tak bert bókurnar, ið eitt nú Marianna D. Dahl og Oddvør Johansen hava latið frá sær. Kortini hevur **drekkamuns-realismanyv**ir-**hø**vur ikki bjóðað líkindi til stóra lestrargleði.

Og tað ger **Burtur** heldur ikki.

Sum ein blaðlús

Sum lesari kennir tú teg sum blaðlús á ferð um eina lyngklógv, málsliga so skorpnaða, skaldsliga so eiðasøra, at tað má eita undur, at hon ikki langt síðani er molnað og fokin út í einki. **Burtur** er ikki keðiligur lesnaður, hon er burtur úr vón og viti keðilig. Steindeyður setningur dett-ur av steindeyðum setningi allar fyra hundrað og átjan síðurnar á tamb. Sjálvt lívsseigasta blaðlús má falla í fátt, tí hóast ein feril av andligum lívi kann vera onkustaðni djúpt inni í lyngklónni, ein feril av bókmentaskili, av feminismu, av tjóðskapi, av tilviti um menniskjanslig kor osfrv, so er umhvørvið kortini so trænað, so turppint, at tað drepur allan lestrarvilja.

Og hvat er tá at gera hjá einari neyðar blaðlús? Hvørji ráð kann hon finna til at forða øðrum frá at turppína lestrarhugin til deyða enn tey at seta í eitt gallröp so hvølt, at høvundurin skilur tað burtur úr meldrinum av søgðum og prentaðum skammrósi:

Gevst, fyri Guðs skyld, gevst, gevst!

4 nýggjar bækur frá Bókadeildini

Góða nátt barnið

Bókin Góða nátt barnið hevur pappdukkur hangandi í silkisloyfu, sum kann flytast av einari síðu á aðra, so barnið kann vera við í søgugongdini um tað, ið fer fram rundan um songartið hjá barninum.

Allen & Brooks

Góða nátt barnið

10 blaðsíður, er prentað á hart papp 75 krónur.

Skipini

Bókin Skipini er ein bók við snyrilsryggi og hevur klaffar at lata upp, hon er stuttlig at lesa fyri barninum, samstundis sum hon letur frá sær eina rúgvu at upplýsingum um skip, skipabygging, havnir og mangt annað.

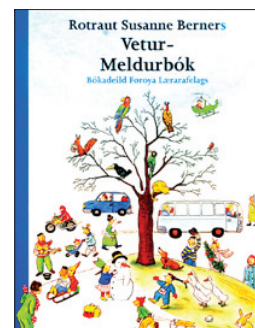
Andrea Erne

Skipini

14 blaðsíður, er prentað á hart papp 90 krónur.

Vetur Meldurbókin

Í Vetur Meldurbókini er stórir dentur lagdur á tekningar, og hon leggur eisini upp til, at barnið er við í søgugongdini um lívið í og rundan um ein bý, um fólk og tað tey havast at. Susanne Rotraut Berner fékk Deutscher Jugendlitteraturpreis í ár fyri myndprýðingarnar.

Susanne Rotraut Berner

Vetur Meldurbók

16 blaðsíður, í stórari stødd, er prentað á hart papp 140 krónur

Álvur og hermannapápin

Søgurnar um drongin Álv Ákason, sum býr saman við pápa sínum, eru sera væl kendar um okkara leiðir. Tær eru um gerandisdagin hjá Álvi, og sum hjá so mongum øðrum børnum er gerandisdagurin hjá Álvi eisini broyttur.

Í bókini Álvur og hermannapápin spælir hann við ein drong, sum er komin úr einum landi langt burturi, og sum nú býr í grannalagnum, har Álvur býr. Teir verða væl, og Álvur kemur at sanna, at fólk eru ymisk og hava upplivað ymiskt, sum er verri enn vanligt klandur millum børn.

Gunilla Bergström

Álvur og hermannapápin

Høvundurin hevur sjálv teknað

Bókin er 28 bls, innbundin og kostar 130 kr.